

Nastroje społeczne w lutym

Przedruk i rozpowszechnianie
tej publikacji **w całości** dozwolone
wyłącznie za zgodą CBOS.
Wykorzystanie **fragmentów**
oraz danych empirycznych
wymaga podania źródła

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 9 stycznia 2015 roku

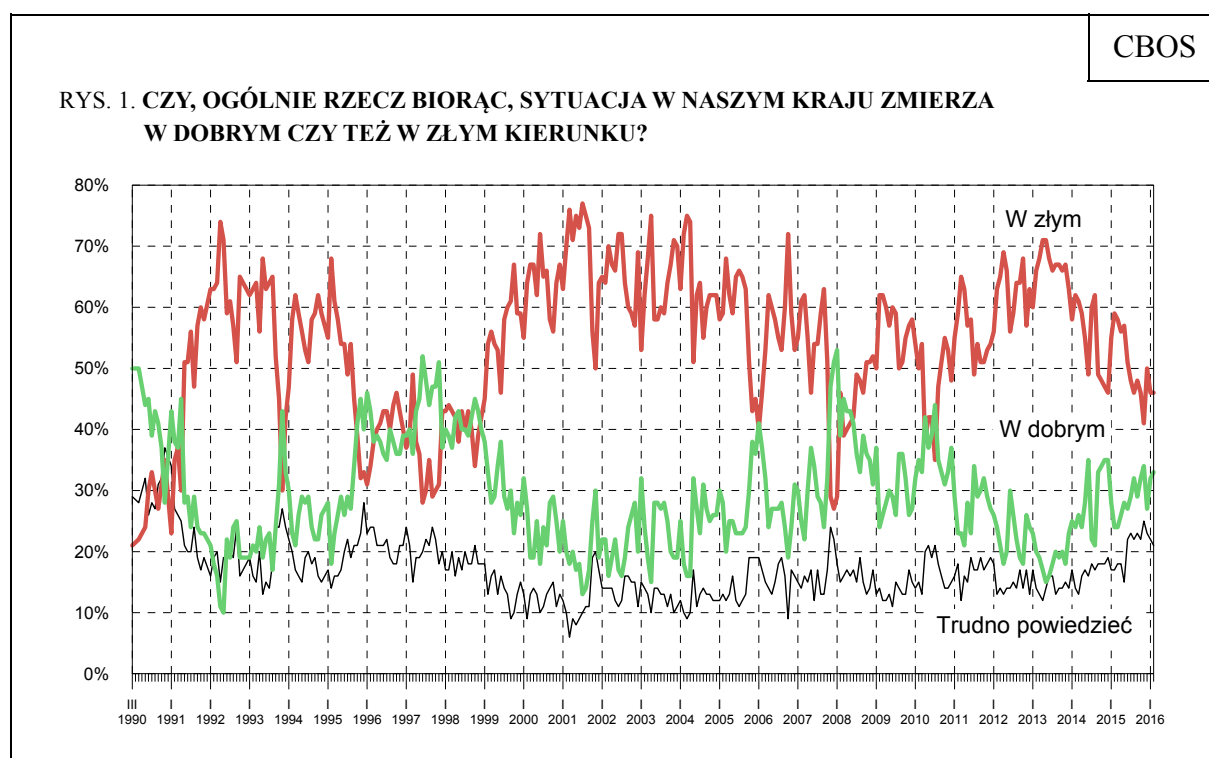


Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Luty nie przyniósł większych zmian w nastrojach społecznych¹ – w dalszym ciągu prawie połowa Polaków jest niezadowolona z rozwoju sytuacji w kraju. Nieco gorsze niż w styczniu są natomiast prognozy na nadchodzące miesiące – zarówno w odniesieniu do wymiaru publicznego, jak i prywatnego.

OCENY

Tak jak przed miesiącem niemal połowa badanych (46%) jest rozczarowana **kierunkiem zmian zachodzących w Polsce**, a tylko jedna trzecia (33%) ocenia go pozytywnie.



¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (309) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganą komputerowo (CAPI) w dniach 3–10 lutego 2016 roku na liczącej 1000 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Tabela 1

Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2015											2016	
	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II
	w procentach												
W dobrym	24	24	26	28	27	29	32	29	32	34	27	32	33
W złym	59	58	56	57	51	48	46	48	46	41	50	46	46
Trudno powiedzieć	17	18	18	15	22	23	22	23	22	25	23	22	21

Najbardziej niezadowoleni z kierunku rozwoju sytuacji w Polsce są respondenci niepraktykujący religijnie (66% wskazań), określający swoje poglądy polityczne jako lewicowe (66%), źle oceniający swoją sytuację materialną (60%) oraz osoby w wieku od 18 do 24 lat (55%) lub nieco starsze (54%). W grupach zawodowych są to przede wszystkim uczniowie i studenci (59%) oraz pracownicy średniego szczebla, w tym technicy (54%) – zob. tabela aneksowa 1.

W potencjalnych elektoratach partyjnych zadowolenie z rozwoju sytuacji w kraju przeważa nad niezadowoleniem jedynie wśród zadeklarowanych wyborców PiS. Respondenci, którzy – według własnych deklaracji – w ewentualnych wyborach poparliby PO, ruch Kukiz'15, Nowoczesną Ryszarda Petru, podobnie jak osoby niezainteresowane udziałem w głosowaniu, najczęściej negatywnie wypowiadają się o kierunku zmian w Polsce, przy czym najbardziej krytyczni w tym względzie są sympatycy PO (82% ocen negatywnych) i Nowoczesnej (74%).

Tabela 2

Elektoraty*	Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?		
	W dobrym	W złym	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PO	7	82	11
PiS	76	13	11
Kukiz'15	33	42	25
Nowoczesna	8	74	18
Niezdecydowani, czy wziąć udział w wyborach	33	36	31
Niezamierzający brać udziału w wyborach	25	53	22

* Określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych

W ciągu miesiąca nie zmieniły się zbyt wiele opinie na temat funkcjonowania sceny politycznej – prawie dwie piąte ankietowanych (38%) wyraża niezadowolenie z **sytuacji politycznej**, niemal taka sama grupa (37%) uznaje ją za przeciętną, a niespełna jedna piąta (18%) – za dobrą. Patrząc z nieco dłuższej perspektywy można jednak zauważyć niewielki, ale w miarę systematyczny wzrost pozytywnych ocen sytuacji politycznej w Polsce.

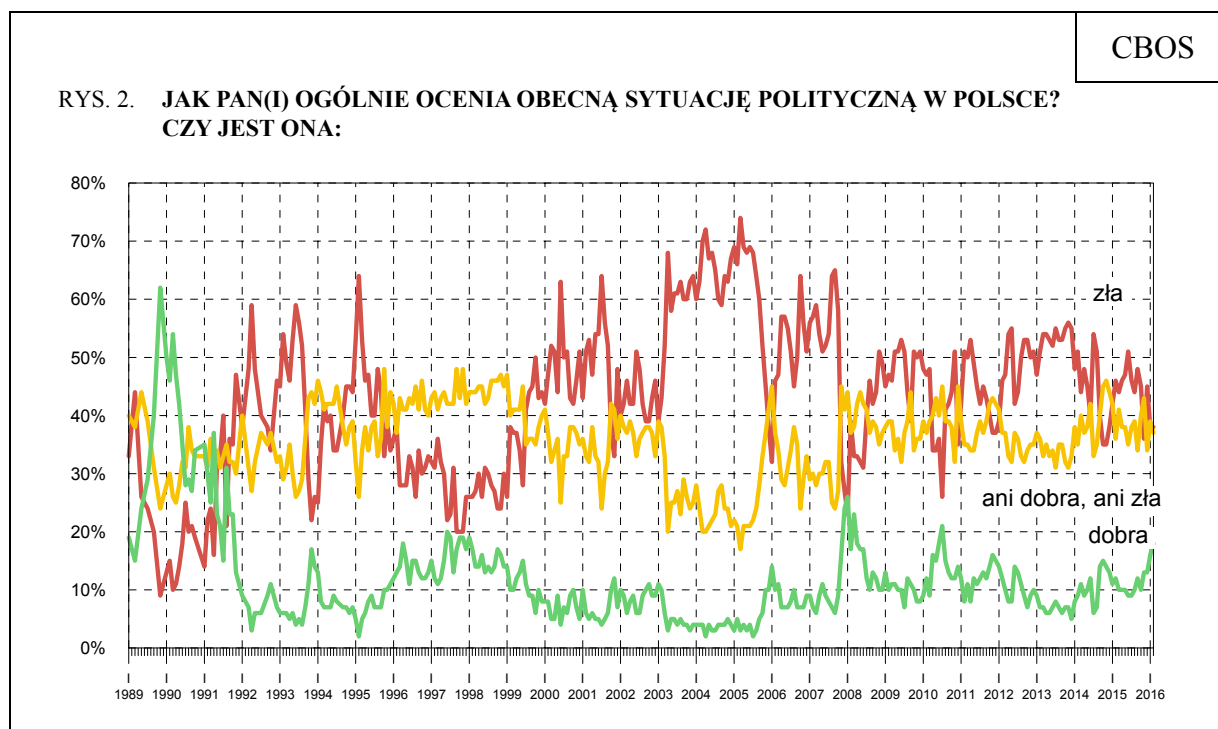


Tabela 3

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację polityczną w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań													
	2015												2016	
	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	
	w procentach													
– dobra	12	10	10	10	9	9	10	12	10	13	13	16	18	
– ani dobra, ani zła	36	41	38	38	35	38	39	34	40	43	34	39	37	
– zła	46	44	46	47	51	46	44	48	45	36	45	38	38	
Trudno powiedzieć	6	5	6	5	5	7	7	6	5	8	8	7	7	

W większości kategorii społeczno-demograficznych sytuacja na polskiej scenie politycznej postrzegana jest najczęściej jako przeciętna lub zła. Pozytywne opinie relatywnie częściej niż inni wyrażają respondenci praktykujący religijnie kilka razy w tygodniu (43% z nich uważa, że sytuacja polityczna w Polsce jest dobra) oraz określający swoje poglądy jako prawicowe (42%). Najbardziej krytyczne są natomiast osoby w ogóle

niepraktykujące religijnie (57% opinii negatywnych), o lewicowych poglądach politycznych (56%), a w grupach zawodowych – kadra kierownicza i specjaliści wyższego szczebla (53%) oraz prywatni przedsiębiorcy (50%), zob. tabela aneksowa 2.

W potencjalnych elektoratach partyjnych zadowolenie z obecnej sytuacji politycznej w kraju wyrażają przede wszystkim zwolennicy PiS (54% ocen pozytywnych). Z kolei największym krytycyzmem w tym względzie – podobnie jak w ocenie ogólnej sytuacji w Polsce – cechują się sympatycy PO (65% ocen negatywnych) i Nowoczesnej Ryszarda Petru (62%).

Tabela 4

Elektoraty*	Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację polityczną w Polsce? Czy jest ona:			
	dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć
	w procentach			
PO	3	30	65	2
PiS	54	32	8	6
Kukiz'15	15	43	41	1
Nowoczesna	2	34	62	2
Niezdecydowani, czy wziąć udział w wyborach	12	43	35	10
Niezamierzający brać udziału w wyborach	7	36	47	10

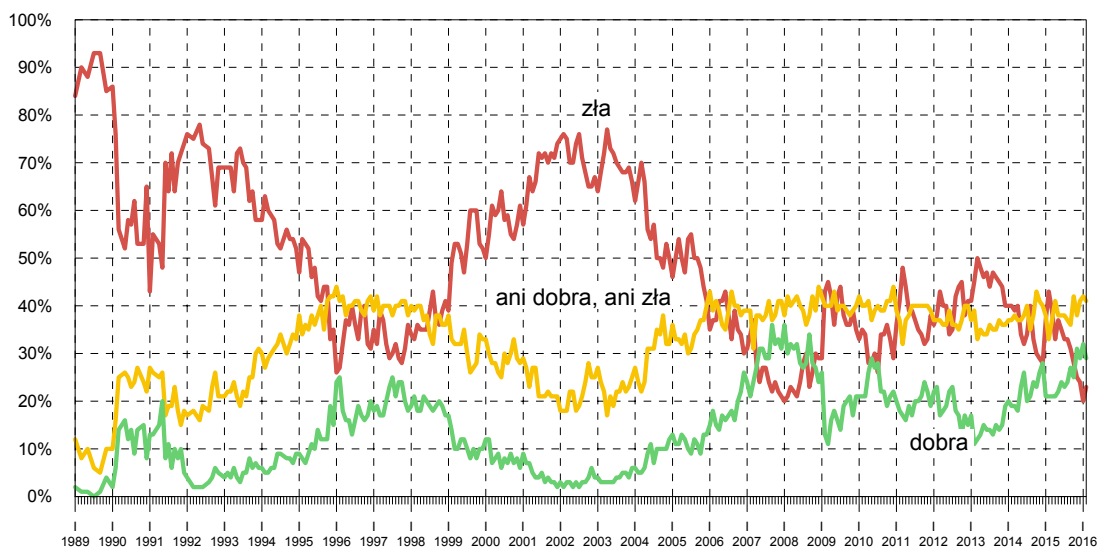
* Określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych

W porównaniu ze styczniem niewielkiemu pogorszeniu uległy oceny **kondycji gospodarczej kraju**. Zmniejszył się odsetek osób określających ją jako dobrą (o 3 punkty, do 29%), a zwiększył tych, które uważają, że jest ona zła (o 3 punkty, do 23%).

Tabela 5

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację gospodarczą w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań													
	2015												2016	
	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	
	w procentach													
– dobra	21	21	21	22	24	23	24	27	25	31	29	32	29	
– ani dobra, ani zła	33	37	41	38	38	38	37	36	42	38	41	42	41	
– zła	43	39	33	37	35	33	33	31	28	25	24	20	23	
Trudno powiedzieć	3	3	5	3	3	6	6	6	5	6	6	6	7	

RYS. 3. JAK PAN(I) OGÓLNIIE OCENIA OBECNĄ SYTUACJĘ GOSPODARCZĄ W POLSCE? CZY JEST ONA:



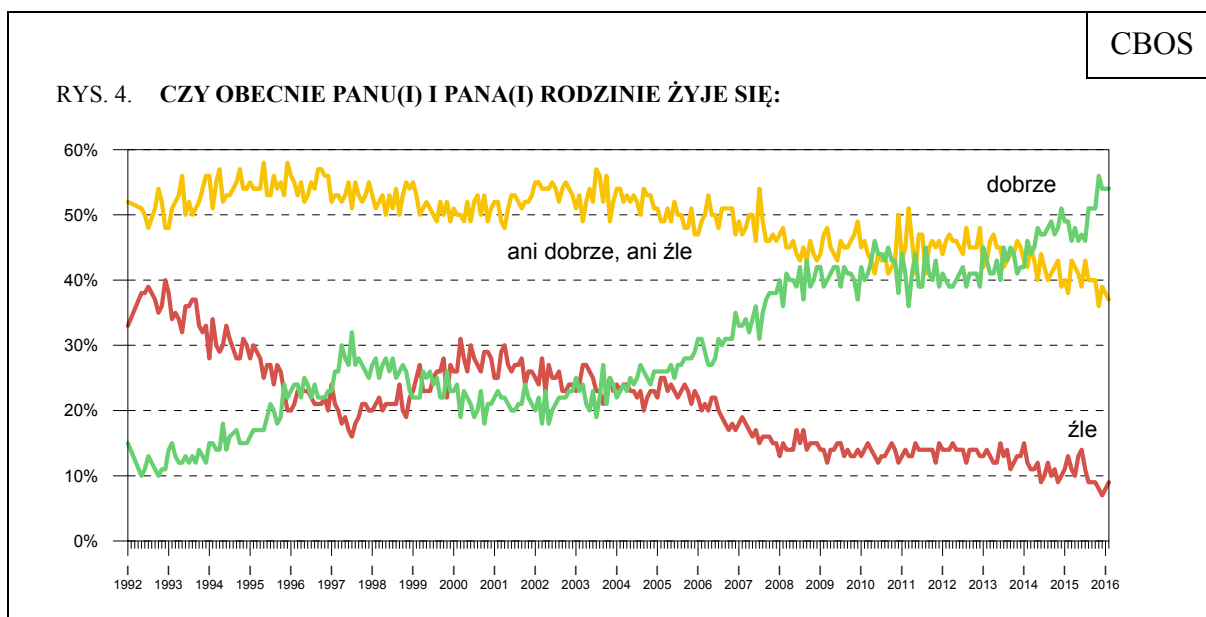
Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

Zadowolenie z kondycji polskiej gospodarki jest zazwyczaj tym większe, im większa miejscowość zamieszkania respondentów, im wyższy poziom ich wykształcenia, im większy miesięczny dochód *per capita* oraz im bardziej satysfakcjonująca ocena własnej sytuacji materialnej. Lepszym ocenom stanu gospodarki sprzyja również prawicowa orientacja polityczna, częstsze uczestnictwo w praktykach religijnych oraz płeć męska. W grupach społeczno-zawodowych nieco lepiej niż inni o sytuacji gospodarczej kraju wypowiadają się prywatni przedsiębiorcy, uczniowie i studenci, robotnicy wykwalifikowani oraz kadra kierownicza i specjaliści wyższego szczebla (zob. tabela aneksowa 3).

Stabilne są oceny **poziomu życia badanych i ich rodzin**. Nadal nieco ponad połowa respondentów (54%) twierdzi, że im i ich rodzinom żyje się dobrze, niespełna dwie piąte (37%) uważa, że przeciętnie, a co jedenasty (9%) – że źle.

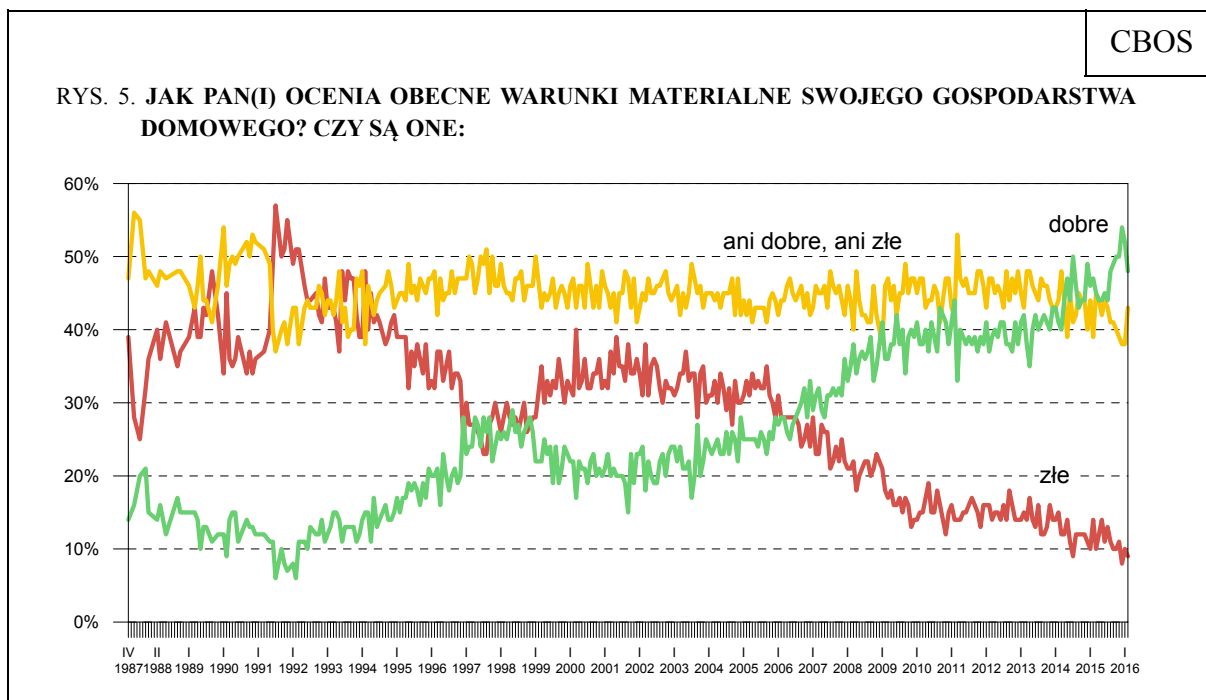
Tabela 6

Czy obecnie Panu(i) i Pana(i) rodzinnie żyje się:	Wskazania respondentów według terminów badań													
	2015												2016	
	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	
	w procentach													
– dobrze	49	46	48	46	47	46	51	51	51	56	54	54	54	
– ani dobrze, ani źle	38	43	42	41	39	43	40	40	40	36	39	38	37	
– źle	13	11	10	13	14	11	9	9	9	8	7	8	9	



Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

Minimalnie gorsze niż w styczniu są z kolei oceny **warunków materialnych gospodarstw domowych** respondentów. Obecnie niespełna połowa jest nimi usatysfakcjonowana (48%, spadek o 4 punkty procentowe), ponad dwie piąte określa je jako przeciętne (43%, wzrost o 5 punktów), a co jedenasty badany jest z nich niezadowolony (9%).



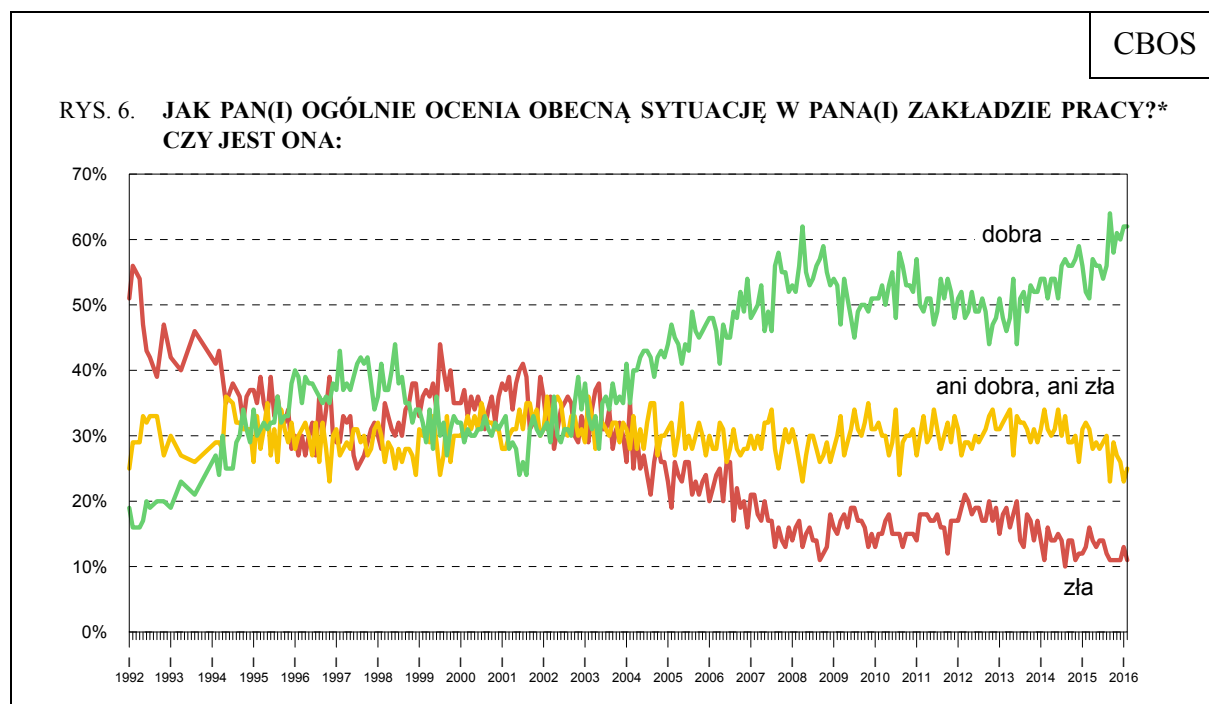
Do marca 1992 roku pytanie brzmiało: „Jak ocenia Pan(i) swoje (rodziny) obecne warunki materialne?”, a środkową kategorią skali było „średnie, przeciętne”

Tabela 7

Jak Pan(i) ocenia obecne warunki materialne swojego gospodarstwa domowego? Czy są one:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2015											2016	
	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II
	w procentach												
– dobre	47	45	44	44	45	44	48	49	50	50	54	52	48
– ani dobre, ani złe	39	45	44	42	44	43	41	41	40	39	38	38	43
– złe	14	10	12	14	11	13	11	10	10	11	8	10	9

Satysfakcja z poziomu życia rodziny rośnie wraz z wysokością uzyskiwanych dochodów *per capita* oraz, co się z tym wiąże, poziomem wykształcenia badanych, maleje natomiast wraz z wiekiem. W grupach społeczno-zawodowych najlepiej o jakości życia wypowiadają się: kadra kierownicza i specjaliści wyższego szczebla, uczniowie i studenci, pracownicy usług oraz prywatni przedsiębiorcy, ze względu zaś na wielkość miejscowości zamieszkania najwyższym poziomem satysfakcji z warunków bytu wyróżniają się mieszkańcy największych miast (zob. tabela aneksowa 4).

Zbliżone do ubiegłomiesięcznych są opinie na temat **kondycji zakładów pracy**. Ponad trzy piąte zatrudnionych (62%) uważa, że jest ona dobra, co dziewiąty (11%, spadek o 2 punkty procentowe) ocenia, że zła, a co czwarty (25%, wzrost o 2 punkty) określa ją jako przeciętną.



* Odpowiedzi osób pracujących. Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

Tabela 8

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy? Czy jest ona:	Wskazania respondentów aktywnych zawodowo* według terminów badań												
	2015											2016	
	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II
	N*	506	560	567	553	564	572	563	503	580	501	507	574
	w procentach												
– dobra	52	51	57	56	56	54	56	64	58	61	60	62	62
– ani dobra, ani zła	32	31	28	29	28	29	30	23	29	27	26	23	25
– zła	13	16	14	13	14	14	12	11	11	11	11	13	11
Trudno powiedzieć	3	2	1	2	2	3	2	2	2	1	3	2	2

Ocena sytuacji zakładów pracy związana jest w dużej mierze ze statusem materialnym pracujących. Najlepiej oceniają ją ci, którzy są zadowoleni ze swoich warunków materialnych oraz legitymują się wyższym wykształceniem, a także mieszkańcy największych miast, osoby młode oraz deklarujące prawicowe poglądy polityczne. W grupach zawodowych najlepiej o kondycji firm wypowiadają się kadra kierownicza i specjaliści wyższego szczebla oraz pracownicy usług (zob. tabela aneksowa 5).

PRZEWIDYWANIA

Po odnotowanym w ubiegłym miesiącu wyraźnym wzroście, w lutym nieco zmniejszył się odsetek ankietowanych przewidujących poprawę **sytuacji w kraju** w najbliższym roku (o 2 punkty, do 28%), zarazem przybyło tych, którzy spodziewają się jej pogorszenia (wzrost o 3 punkty, do 29%). Niemniej nadal odsetki zarówno optymistów, jak i pesymistów w tym względzie pozostają najwyższe od wielu miesięcy. Od wyborów parlamentarnych wyraźnie zmniejsza się natomiast liczba osób uważających, że sytuacja w kraju w ciągu najbliższego roku pozostanie stabilna.

Tabela 9

Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2015											2016	
	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II
		w procentach											
Poprawi się	14	13	15	20	24	21	20	19	19	24	24	30	28
Nie zmieni się	50	56	57	53	48	49	51	45	51	44	35	33	33
Pogorszy się	27	22	18	18	16	16	16	23	15	20	29	26	29
Trudno powiedzieć	9	9	10	9	12	14	13	13	15	12	12	11	10

W elektoratach partyjnych największymi optymistami co do rozwoju ogólnej sytuacji w Polsce w najbliższym roku są zwolennicy PiS, wśród których wyraźnie przeważa przekonanie, że się ona poprawi (68% wskazań). Wśród osób niezainteresowanych głosowaniem w ewentualnych wyborach parlamentarnych oraz wahających się, czy w nich uczestniczyć, a także wśród sympatyków ruchu Kukiz'15 najczęstsza jest opinia, że w ciągu najbliższego roku sytuacja w kraju się nie zmieni. Z kolei zadeklarowani wyborcy PO i Nowoczesnej Ryszarda Petru w większości obawiają się zmian na gorsze.

Tabela 10

Elektoraty*	Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?			
	Poprawi się	Nie zmieni się	Pogorszy się	Trudno powiedzieć
	w procentach			
PO	5	24	65	6
PiS	68	21	4	7
Kukiz'15	30	32	30	8
Nowoczesna	3	34	56	7
Niezdecydowani, czy wziąć udział w wyborach	26	42	19	13
Niezamierzający brać udziału w wyborach	20	42	29	9

* Określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych

W ostatnim miesiącu zmniejszył się optymizm w przewidywaniach dotyczących **sytuacji politycznej w Polsce**. O 5 punktów procentowych (do 23%) zmalał odsetek badanych oczekujących jej poprawy, a o 6 punktów (do 37%) wzrosła liczba tych, którzy spodziewają się w tym zakresie utrzymania *status quo*. Pogorszenia sytuacji politycznej w Polsce, tak jak przed miesiącem, obawia się niemal jedna trzecia respondentów (30%).

Tabela 11

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja polityczna w Polsce:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2015											2016	
	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II
	w procentach												
– poprawi się	13	10	12	19	24	22	21	16	19	24	25	28	23
– nie zmieni się	55	62	60	53	44	43	45	45	45	38	33	31	37
– pogorszy się	23	15	16	14	18	19	18	23	18	25	31	30	30
Trudno powiedzieć	9	13	12	14	14	16	16	16	18	13	11	11	10

Wyraźnie mniej optymistyczne niż w styczniu są także prognozy **kondycji gospodarczej kraju**. Na jej poprawę liczy obecnie niespełna jedna czwarta badanych (24%, spadek o 6 punktów procentowych) i tyle samo (24%, wzrost o 4 punkty) spodziewa się jej pogorszenia. W dalszym ciągu największa grupa (41%, wzrost o 4 punkty) nie przewiduje zmian w tej dziedzinie.

Tabela 12

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja gospodarcza w Polsce:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2015											2016	
	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II
	w procentach												
– poprawi się	18	18	20	24	24	22	22	22	22	27	24	30	24
– nie zmieni się	51	57	56	55	54	52	52	48	52	47	43	37	41
– pogorszy się	23	14	14	11	11	12	12	15	11	14	20	20	24
Trudno powiedzieć	8	11	10	10	11	14	14	15	15	12	13	13	11

W ciągu miesiąca minimalnie zmniejszyła się grupa badanych przewidujących poprawę **jakości życia** swojej **rodziny** (o 2 punkty procentowe, do 23%), zarazem wzrósł odsetek osób sądzących, że w ciągu roku poziom życia ich gospodarstw domowych się nie zmieni (o 2 punkty procentowe, do 58%). Pogorszenia w tym zakresie obawia się co jedenasty respondent (9%).

Tabela 13

Jak Pan(i) sądzi, czy za rok Panu(i) i Pana(i) rodzinnie będzie się żyło:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2015											2016	
	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II
	w procentach												
– lepiej	21	18	18	24	23	23	20	22	20	23	22	25	23
– tak samo	57	61	63	56	57	57	61	56	61	58	58	56	58
– gorzej	15	10	9	11	9	9	9	9	9	9	10	8	9
Trudno powiedzieć	7	11	10	9	11	11	10	13	10	10	10	11	10

W stosunku do stycznia zmalał również odsetek ankietowanych, którzy prognozują polepszenie **warunków materialnych** swoich **gospodarstw domowych** (z 24% do 19%), jednocześnie nieznacznie przybyło osób obawiających się pogorszenia w tym zakresie (z 7% do 9%) oraz sądzących, że w najbliższych dwunastu miesiącach ich sytuacja materialna nie ulegnie zmianie (z 69% do 72%).

Tabela 14

Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku warunki materialne Pana(i) gospodarstwa domowego:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2015											2016	
	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II
	w procentach												
– poprawią się	19	18	16	18	20	21	17	23	17	23	22	24	19
– pozostaną bez zmian	69	72	75	72	69	68	75	69	75	68	70	69	72
– pogorszą się	12	10	9	10	11	11	8	8	8	9	8	7	9

W ostatnim miesiącu wzrosła (z 57% do 61%) grupa aktywnych zawodowo osób, które uważają, że w najbliższym roku nie zmieni się **kondycja ich zakładów pracy**. Jej poprawy spodziewa się obecnie niespełna jedna czwarta pracujących (23%), a pogorszenia – co jedenasty zatrudniony (9%, spadek o 2 punkty).

Tabela 15

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja w Pana(i) zakładzie pracy:	Wskazania respondentów aktywnych zawodowo* według terminów badań												
	2015											2016	
	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II
	w procentach												
N*	506	560	568	553	564	572	564	503	580	502	507	574	543
– poprawi się	22	20	23	21	22	20	17	25	22	25	23	24	23
– pozostanie bez zmian	60	62	58	62	59	58	65	56	63	62	56	57	61
– pogorszy się	12	9	11	11	9	11	10	7	6	6	12	11	9
Trudno powiedzieć	6	9	8	6	10	11	8	12	9	7	9	8	7

BEZPIECZEŃSTWO ZATRUDNIENIA I OCENA LOKALNYCH RYNKÓW PRACY

W lutym odnotowaliśmy niewielkie i niejednoznaczne zmiany w ocenach **sytuacji na lokalnych rynkach pracy**. Niezmiennie największe grupy ankietowanych twierdzą, że w ich miejscowości lub okolicy trudno o jakąkolwiek pracę (37%) lub że można wprawdzie znaleźć zatrudnienie, ale niespełniające oczekiwań (42%, spadek o 3 punkty procentowe). Dwunastu na stu badanych (12%, wzrost o 3 punkty) uważa, iż w ich okolicy nie ma żadnej pracy, a jedynie sześciu na stu (6%, wzrost o 2 punkty) – że bez większych problemów można znaleźć odpowiednie zatrudnienie.

Tabela 16

Jak określił(a)by Pan(i) sytuację na rynku pracy w Pana(i) miejscowości lub okolicy? Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie:	Wskazania respondentów według terminów badań													
	2015												2016	
	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	
	w procentach													
– bez większych problemów można znaleźć odpowiednią pracę	3	3	4	5	6	4	5	4	5	4	5	4	6	
– można wprawdzie znaleźć jakąś pracę, ale trudno jest o pracę odpowiednią	32	37	38	38	39	40	41	42	43	48	44	45	42	
– trudno jest znaleźć jakąkolwiek pracę	42	43	40	39	37	39	41	40	36	36	36	38	37	
– nie można znaleźć żadnej pracy	19	15	16	14	14	14	10	11	12	8	11	9	12	
Trudno powiedzieć	4	2	2	4	4	3	3	3	4	4	4	4	3	

Na trudności związane ze znalezieniem jakiegokolwiek zatrudnienia narzekają przede wszystkim osoby źle oceniające swoją sytuację materialną, uzyskujące najniższe dochody *per capita* oraz mające wykształcenie podstawowe lub gimnazjalne, a z uwagi na status zawodowy – rolnicy i bezrobotni (zob. tabela aneksowa 6).

W ciągu miesiąca minimalnie wzrosło **poczucie zagrożenia bezrobociem** – dwie trzecie pracujących (66%, spadek o 2 punkty procentowe) deklaruje pewność zatrudnienia, natomiast jedna trzecia (32%, wzrost o 3 punkty) liczy się z możliwością utraty pracy.

Tabela 17

Czy liczy się Pan(i) z możliwością utraty obecnej pracy (zwolnienia, bankructwa, upadku, likwidacji zakładu, gospodarstwa itp.)?	Wskazania osób aktywnych zawodowo* według terminów badań																									
	2015												2016													
	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II													
	(N=504)	(N=560)	(N=569)	(N=553)	(N=564)	(N=572)	(N=564)	(N=504)	(N=581)	(N=503)	(N=507)	(N=574)	(N=543)													
w procentach																										
Bardzo poważnie się z tym liczę	7	35	5	35	7	37	5	35	7	32	7	32	6	32	4	30	6	31	8	29	8	32	5	29	6	32
Raczej tak	28	30	30	30	25	25	26	26	25	21	24	24	26													
Raczej nie	40	40	37	38	37	38	40	38	36	41	36	40	42													
Nie, to mało prawdopodobne	22	62	60	60	62	64	64	65	66	67	64	68	66													
Trudno powiedzieć	3	3	5	5	3	3	3	3	4	4	3	3	4	4	3	3	4	4	4	4	4	3	3	2	2	

* Dotyczy osób zatrudnionych, także rolników oraz emerytów i rencistów pracujących w niepełnym wymiarze godzin

Utraty zatrudnienia nie obawiają się przede wszystkim pracownicy średniego szczebla, w tym technicy (89% z nich nie liczy się z taką ewentualnością), rolnicy (75%), prywatni przedsiębiorcy (72%), a także pracownicy o najwyższych dochodach *per capita* (80%), osoby zadowolone ze swojej sytuacji materialnej (74%) oraz mające od 55 do 64 lat (77%) – zob. tabela aneksowa 7.



Po styczniowej poprawie wielu wskaźników nastrojów społecznych – zarówno w ocenach bieżącej sytuacji, jak i prognozach na najbliższy rok – luty przyniósł pewną korektę. Nieco gorsze niż przed miesiącem i jednocześnie zbliżone do grudniowych są oceny sytuacji gospodarczej, o 3 punkty procentowe wzrosło poczucie zagrożenia bezrobociem wśród pracujących, nieznacznie pogorszyły się również prognozy rozwoju ogólnej sytuacji w kraju, jej wymiaru politycznego i gospodarczego, a także przewidywania dotyczące sytuacji materialnej badanych.

Opracował

Rafał BOGUSZEWSKI

Tabela 1

		Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?			Liczba osób
		W dobrym	W złym	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		33	46	21	997
Płeć	Mężczyźni	37	44	19	474
	Kobiety	30	48	22	523
Wiek	18-24 lata	28	55	17	102
	25-34	34	54	12	190
	35-44	32	47	21	179
	45-54	39	36	25	148
	55-64	27	50	23	177
	65 lat i więcej	39	37	24	201
Miejsce zamieszkania	Wieś	35	46	19	399
	Miasto do 19 999	30	44	26	129
	20 000 - 99 999	31	47	21	216
	100 000 - 499 999	34	44	22	155
	500 000 i więcej mieszk.	35	48	16	98
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	33	50	17	203
	Zasadnicze zawodowe	39	36	24	244
	Średnie	33	47	20	302
	Wyższe	28	51	20	248
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	29	51	21	125
	Średni personel, technicy	28	54	18	40
	Pracownicy adm.-biurowi	32	49	19	60
	Pracownicy usług	37	45	18	59
	Robotnicy wykwalifikowani	33	47	20	118
	Robotnicy niewykwalifik.	30	47	23	61
	Rolnicy	47	35	18	29
	Pracujący na własny rach.	36	49	15	43
	Bezrobotni	33	49	18	65
	Emeryci	36	40	24	233
	Renciści	38	33	29	52
	Uczniowie i studenci	25	59	16	57
	Gospodynie domowe i inni	32	49	19	55
	Pracuje w:	inst. państw., publicznej	38	40	22
spółce właścicieli prywatnych i państwa		31	49	20	103
sekt. pryw. poza rolnict.		30	51	19	266
prywatnym gosp. rolnym		44	45	11	33
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	37	43	20	125
	Od 650 do 999 zł	36	47	17	146
	Od 1000 do 1399 zł	37	43	20	196
	Od 1400 zł do 1999 zł	33	42	24	132
	2000 zł i więcej	35	48	18	165
Ocena własnych war. mater.	Złe	10	60	29	88
	Średnie	33	47	20	432
	Dobre	38	43	20	477
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	69	18	12	61
	Raz w tygodniu	36	40	24	445
	1-2 razy w miesiącu	33	48	20	162
	Kilka razy w roku	29	54	17	194
	W ogóle nie uczestniczy	15	66	19	130
Poglądy polityczne	Lewica	17	66	17	161
	Centrum	20	56	24	244
	Prawica	61	25	14	294
	Trudno powiedzieć	27	48	25	297

Tabela 2

		Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację polityczną w Polsce?				Liczba osób
		Czy jest ona:				
		dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		18	37	38	7	996
Płeć	Mężczyźni	23	36	36	5	474
	Kobiety	14	38	40	8	522
Wiek	18-24 lata	10	54	35	1	103
	25-34	18	35	43	5	189
	35-44	17	43	37	3	180
	45-54	20	34	37	9	148
	55-64	13	37	42	8	175
	65 lat i więcej	26	27	34	13	200
Miejsce zamieszkania	Wieś	16	42	33	10	399
	Miasto do 19 999	22	37	38	3	129
	20 000 - 99 999	20	32	41	7	215
	100 000 - 499 999	14	36	44	5	155
	500 000 i więcej mieszk.	24	28	44	4	99
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	12	33	39	16	202
	Zasadnicze zawodowe	22	43	29	7	242
	Średnie	18	38	40	5	301
	Wyższe	19	33	46	2	250
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	19	26	53	2	127
	Średni personel, technicy	21	39	36	5	40
	Pracownicy adm.-biurowi	22	36	37	4	60
	Pracownicy usług	20	43	37		59
	Robotnicy wykwalifikowani	18	41	35	5	118
	Robotnicy niewykwalifik.	14	40	35	11	61
	Rolnicy	23	44	27	6	29
	Pracujący na własny rach.	19	32	50		43
	Bezrobotni	12	43	36	9	64
	Emeryci	21	31	38	10	231
	Renciści	15	32	32	21	52
	Uczniowie i studenci	13	51	36		58
	Gospodynie domowe i inni	8	51	28	13	53
	Pracuje w:	inst. państw., publicznej	27	32	37	4
spółce właścicieli prywatnych i państwa		20	34	44	2	104
sekt. pryw. poza rolnict.		15	39	42	5	267
prywatnym gosp. rolnym		21	45	29	5	33
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	9	40	41	10	125
	Od 650 do 999 zł	18	39	34	10	146
	Od 1000 do 1399 zł	20	43	32	5	196
	Od 1400 zł do 1999 zł	18	38	37	8	132
	2000 zł i więcej	25	27	45	3	163
Ocena własnych war. mater.	Złe	9	31	44	15	88
	Średnie	14	37	40	9	430
	Dobre	23	37	36	4	477
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	43	37	14	5	60
	Raz w tygodniu	22	35	36	7	444
	1-2 razy w miesiącu	18	44	35	4	162
	Kilka razy w roku	11	39	42	8	193
	W ogóle nie uczestniczy	2	30	57	11	132
Poglądy polityczne	Lewica	5	36	56	3	161
	Centrum	10	42	44	3	243
	Prawica	42	31	24	3	294
	Trudno powiedzieć	7	38	39	16	297

Tabela 3

		Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację gospodarczą w Polsce?				Liczba osób
		Czy jest ona:				
		dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		29	41	23	7	999
Płeć	Mężczyźni	37	39	20	4	474
	Kobiety	23	42	26	9	525
Wiek	18-24 lata	27	48	21	5	103
	25-34	31	42	24	4	190
	35-44	30	39	26	5	180
	45-54	36	41	15	8	148
	55-64	23	42	29	6	177
	65 lat i więcej	31	35	22	11	201
Miejsce zamieszkania	Wieś	25	43	24	8	400
	Miasto do 19 999	25	42	29	5	129
	20 000 - 99 999	34	32	27	8	216
	100 000 - 499 999	32	43	22	3	155
	500 000 i więcej mieszk.	42	46	7	5	99
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	21	41	27	10	203
	Zasadnicze zawodowe	29	44	18	9	244
	Średnie	31	36	28	5	302
	Wyższe	35	42	20	3	250
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	34	39	24	2	127
	Średni personel, technicy	28	41	26	6	40
	Pracownicy adm.-biurowi	31	42	22	4	60
	Pracownicy usług	26	53	17	4	59
	Robotnicy wykwalifikowani	35	44	19	3	118
	Robotnicy niewykwalifik.	28	48	19	5	61
	Rolnicy	19	38	32	11	29
	Pracujący na własny rach.	36	43	20		43
	Bezrobotni	26	31	35	8	65
	Emeryci	27	37	25	10	233
	Renciści	24	29	30	17	52
	Uczniowie i studenci	36	43	16	6	58
	Gospodynie domowe i inni	27	46	18	9	55
	Pracuje w:	inst. państw., publicznej	33	40	23	4
spółce właścicieli prywatnych i państwa		34	44	19	3	104
sekt. pryw. poza rolnict.		30	45	21	4	267
prywatnym gosp. rolnym		26	41	23	10	33
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	22	38	31	9	125
	Od 650 do 999 zł	25	47	23	6	146
	Od 1000 do 1399 zł	32	39	24	5	196
	Od 1400 zł do 1999 zł	32	39	19	10	132
	2000 zł i więcej	37	41	18	3	165
Ocena własnych war. mater.	Złe	14	38	41	7	88
	Średnie	23	43	27	8	432
	Dobre	38	39	17	6	478
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	34	50	11	5	61
	Raz w tygodniu	30	40	21	9	445
	1-2 razy w miesiącu	30	41	25	4	162
	Kilka razy w roku	29	40	26	5	194
	W ogóle nie uczestniczy	25	37	31	6	132
Poglądy polityczne	Lewica	25	41	27	6	162
	Centrum	34	43	21	2	244
	Prawica	38	38	20	4	294
	Trudno powiedzieć	20	40	27	12	298

Tabela 4

		Czy obecnie Panu(i) i Pana(i) rodzinie żyje się:			Liczba osób
		dobrze	ani dobrze, ani źle	źle	
		%	%	%	
Ogółem		54	37	9	998
Płeć	Mężczyźni	53	41	6	475
	Kobiety	55	34	10	523
Wiek	18-24 lata	72	25	3	103
	25-34	67	25	8	190
	35-44	57	37	6	180
	45-54	56	37	6	148
	55-64	40	43	17	177
	65 lat i więcej	41	51	8	201
Miejsce zamieszkania	Wiś	52	38	10	400
	Miasto do 19 999	53	40	8	129
	20 000 - 99 999	54	36	10	215
	100 000 - 499 999	52	40	8	155
	500 000 i więcej mieszk.	68	30	2	99
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	29	51	19	203
	Zasadnicze zawodowe	47	44	9	245
	Średnie	59	36	5	301
	Wyższe	76	21	3	249
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	83	14	3	125
	Średni personel, technicy	59	32	9	40
	Pracownicy adm.-biurowi	62	37	1	60
	Pracownicy usług	71	27	1	59
	Robotnicy wykwalifikowani	52	42	6	119
	Robotnicy niewykwalifik.	46	41	13	61
	Rolnicy	45	38	17	29
	Pracujący na własny rach.	66	34		43
	Bezrobotni	38	40	22	65
	Emeryci	41	50	10	233
	Renciści	25	49	26	52
	Uczniowie i studenci	80	19	1	57
	Gospodynie domowe i inni	44	47	6	55
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	69	27	4	137
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	69	27	4	103
	sekt. pryw. poza rolnict.	61	34	5	268
	prywatnym gosp. rolnym	47	43	10	33
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	39	41	19	126
	Od 650 do 999 zł	44	44	11	146
	Od 1000 do 1399 zł	50	42	8	196
	Od 1400 zł do 1999 zł	57	41	2	132
	2000 zł i więcej	81	17	2	165
Ocena własnych war. mater.	Źłe	7	28	65	88
	Średnie	27	67	6	432
	Dobre	87	13	0	478
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	65	31	4	61
	Raz w tygodniu	57	36	7	444
	1-2 razy w miesiącu	59	34	7	163
	Kilka razy w roku	46	41	13	194
	W ogóle nie uczestniczy	46	43	11	131
Poglądy polityczne	Lewica	57	36	7	161
	Centrum	50	43	7	244
	Prawica	59	35	6	294
	Trudno powiedzieć	51	36	13	299

Tabela 5

		Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy? Czy jest ona:				Liczba osób
		dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		62	25	11	2	543
Płeć	Mężczyźni	62	26	10	2	292
	Kobiety	63	23	12	2	251
Wiek	18-24 lata	74	21	2	2	38
	25-34	70	20	10		148
	35-44	64	27	8	1	154
	45-54	55	25	15	5	112
	55-64	50	33	16	1	79
	65 lat i więcej	62	19	20		12
Miejsce zamieszkania	Wieś	61	23	13	2	215
	Miasto do 19 999	46	36	14	3	64
	20 000 - 99 999	62	29	9	1	111
	100 000 - 499 999	69	21	8	1	91
	500 000 i więcej mieszk.	74	16	8	1	62
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	44	38	16	2	49
	Zasadnicze zawodowe	62	20	14	4	133
	Średnie	61	29	9	1	166
	Wyższe	68	21	10	1	194
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	73	20	7		126
	Średni personel, technicy	59	22	16	3	39
	Pracownicy adm.-biurowi	58	30	12		60
	Pracownicy usług	71	21	8		59
	Robotnicy wykwalifikowani	64	23	12	1	119
	Robotnicy niewykwalifik.	56	26	10	8	61
	Rolnicy	29	41	30		24
Pracuje w:	Pracujący na własny rach.	57	35	8		43
	inst. państw., publicznej	62	25	12	1	137
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	64	22	12	1	104
	sekt. pryw. poza rolnict.	66	24	8	2	268
	prywatnym gosp. rolnym	30	39	27	3	33
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	58	21	17	4	56
	Od 650 do 999 zł	47	37	15	1	87
	Od 1000 do 1399 zł	66	23	7	4	89
	Od 1400 zł do 1999 zł	71	16	13		69
	2000 zł i więcej	64	26	9		112
Ocena własnych war. mater.	Złe	23	44	26	8	30
	Średnie	47	35	15	3	219
	Dobre	78	16	6		294
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	74	21	5		27
	Raz w tygodniu	62	25	12	1	232
	1-2 razy w miesiącu	65	21	14		99
	Kilka razy w roku	64	27	8	2	118
	W ogóle nie uczestniczy	54	29	12	5	63
Poglądy polityczne	Lewica	59	22	15	5	91
	Centrum	63	22	15		141
	Prawica	68	24	6	2	155
	Trudno powiedzieć	59	30	10	1	156

Tabela 6

		Jak określił(a)by Pan(i) sytuację na rynku pracy w Pana(i) miejscowości lub w okolicy? Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie:					Liczba osób
		bez większych problemów można znaleźć odpowiednią pracę	można wprawdzie znaleźć jakąś pracę, ale trudno jest o pracę odpowiednią	trudno jest znaleźć jakąkolwiek pracę	nie można znaleźć żadnej pracy	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	
Ogółem		6	42	37	12	3	1000
Płeć	Mężczyźni	9	42	34	11	3	475
	Kobiety	3	42	40	12	3	525
Wiek	18-24 lata	6	54	32	5	2	103
	25-34	11	48	33	8	0	190
	35-44	7	44	38	10	1	182
	45-54	3	47	33	14	3	148
	55-64	4	34	45	14	4	177
	65 lat i więcej	4	32	39	17	8	201
Miejsce zamieszkania	Wieś	4	36	39	19	1	400
	Miasto do 19 999	3	32	53	11	1	129
	20 000 - 99 999	6	42	41	7	4	216
	100 000 - 499 999	6	52	31	7	4	156
	500 000 i więcej mieszk.	16	63	11	1	9	99
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	7	29	39	21	5	203
	Zasadnicze zawodowe	6	34	44	16	1	245
	Średnie	5	47	36	8	4	302
	Wyższe	7	53	31	5	4	250
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	12	52	29	6	1	127
	Średni personel, technicy	4	64	24	5	3	40
	Pracownicy adm.-biurowi	3	53	40	4		60
	Pracownicy usług	5	49	43	3		59
	Robotnicy wykwalifikowani	11	42	36	8	3	119
	Robotnicy niewykwalifik.	9	41	40	8	1	61
	Rolnicy		23	38	39		29
	Pracujący na własny rach.	14	45	27	5	8	43
	Bezrobotni	4	34	29	33		65
	Emeryci	3	34	40	16	7	233
	Renciści	3	20	53	20	2	52
	Uczniowie i studenci	3	54	37	2	4	58
	Gospodynie domowe i inni		45	46	10		55
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	3	51	37	8	1	137
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	8	43	44	4	1	104
	sekt. prywat. poza rolnict.	13	50	28	6	3	268
	prywatnym gosp. rolnym		20	43	37		33
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	4	29	44	23		126
	Od 650 do 999 zł	4	33	45	16	1	146
	Od 1000 do 1399 zł	5	45	34	13	3	196
	Od 1400 zł do 1999 zł	6	47	35	7	4	132
	2000 zł i więcej	11	53	27	4	5	165
Ocena własnych war. mater.	Złe	2	22	41	31	4	88
	Średnie	4	37	42	15	3	432
	Dobre	8	50	33	6	3	479
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	5	37	49	8	2	61
	Raz w tygodniu	4	41	40	12	3	445
	1-2 razy w miesiącu	9	41	35	13	1	163
	Kilka razy w roku	7	44	32	14	4	194
	W ogóle nie uczestniczy	6	43	34	10	8	132
Poglądy polityczne	Lewica	7	49	26	11	7	162
	Centrum	7	40	41	11	2	244
	Prawica	6	45	38	9	2	294
	Trudno powiedzieć	4	37	40	16	3	300

Tabela 7

		Czy liczy się Pan(i) z możliwością utraty obecnej pracy (zwolnienia, bankructwa, upadku, likwidacji zakładu, gospodarstwa itp.)?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		32	66	2	543
Płeć	Mężczyźni	30	67	3	292
	Kobiety	34	65	1	251
Wiek	18-24 lata	34	59	8	38
	25-34	32	66	2	148
	35-44	34	64	1	154
	45-54	34	63	2	112
	55-64	21	77	2	79
	65 lat i więcej	41	59		12
Miejsce zamieszkania	Wieś	31	66	2	215
	Miasto do 19 999	29	69	2	64
	20 000 - 99 999	28	70	2	111
	100 000 - 499 999	41	57	2	91
	500 000 i więcej mieszk.	29	68	4	62
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	38	60	2	49
	Zasadnicze zawodowe	31	64	5	133
	Średnie	33	67	1	166
	Wyższe	30	68	2	194
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	32	67	2	126
	Średni personel, technicy	10	89	1	39
	Pracownicy adm.-biurowi	33	66	1	60
	Pracownicy usług	40	59	1	59
	Robotnicy wykwalifikowani	33	66	2	119
	Robotnicy niewykwalifik.	41	55	4	61
	Rolnicy	25	75		24
	Pracujący na własny rach.	26	72	2	43
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	30	69	1	137
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	28	71	1	104
	sekt. pryw. poza rolnict.	35	62	3	268
	prywatnym gosp. rolnym	24	67	9	33
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	36	59	5	56
	Od 650 do 999 zł	33	67	1	87
	Od 1000 do 1399 zł	39	58	3	89
	Od 1400 zł do 1999 zł	37	61	2	69
	2000 zł i więcej	20	80	1	112
Ocena własnych war. mater.	Złe	64	32	4	30
	Średnie	37	60	2	219
	Dobre	24	74	2	294
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	20	80		27
	Raz w tygodniu	29	70	1	232
	1-2 razy w miesiącu	28	69	4	99
	Kilka razy w roku	40	55	5	118
	W ogóle nie uczestniczy	37	61	3	63
Poglądy polityczne	Lewica	27	70	3	91
	Centrum	34	65	1	141
	Prawica	27	69	3	155
	Trudno powiedzieć	36	61	3	156